



Jūratė Caspersen: „Mums svarbiausia - išlaikyti tautinę tapatybę“

„Jei greitai asimiliuosimės, nutautėsime ir prarasime lietuviškąją tapatybę, ryšį su Lietuva, nebegalėsime ir ištraukti į Lietuvos gerovės kūrimą“, – įsitikinusi Jūratė Caspersen, Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros komisijos pirmininkė ir Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisijos narė. Su svetainės skaitytojais ji sutiko pasidalyti savo išvalgomis apie vieną iš seniausių pasaulio lietuvių bendruomenių, atstovaujamų komisijų darbą, išsimintiniausius pasaulio lietuvių renginius ir, žinoma, tautinės tapatybės suvokimo svarbą.

Lietuvius Šveicarija traukė nuo senų laikų: jau nuo XVI a. jaunimas vyko čia studijuoti, Lietuvos bajorai gydėsi ir ilsėjosi šios šalies kurortuose, čia mėgo lankytis daug garsių lietuvių menininkų. Kuo ši šalis patraukė Jums, kokie keliai atvedė į šį kalnų ir ežerų kraštą, kas paskatino jame įleisti šaknis?

Baigusi studijas Vilniaus universitete pasilikau Anglų filologijos katedroje. Taip pat dirbau Sąjūdžio laiškų skyriuje, taigi priklausiau prie Sąjūdžio prisidėjusiam avangardiniam jaunimui. Mes netgi talkinome organizuojant pirmąjį Sąjūdžio suvažiavimą. O 1992 m. gavau vieną iš dviejų Skandinavijos šalių stipendijų, skirtų Lietuvai. Buvo galima studijuoti ekonomikos arba politikos specialybes, kurios tuo metu Lietuvai buvo reikalingiausios. Labai domėjausi politika, todėl 1992 m. pabaigoje išvykau į Danijos Olborgo (Aalborg) universitetą ir ten jau po kelių dienų sutikau savo būsimą vyrą daną Jesą Casperseną. Jis tada jau dirbo bendroje danų ir šveicarų įmonėje Šveicarijoje. Mums nutarus kurti ateitį kartu,

man tereikėjo atvažiuoti į Šveicariją ir čia apsigyventi, kitaip nei daugeliui kitų, kuriems teko vargti ieškant darbo, grūstis ankštame kambaryje. Atvykusi netrukus pradėjau kalbų mokykloje dėstyti anglų kalbą. Taigi buvau laiminga, galėdama šioje šalyje dirbti pagal specialybę ir auginti vaikus. Iš pradžių dirbdavau vakarais, kai vyras grįžęs iš darbo galėdavo prižiūrėti vaikus. Paskui mokiau anglų kalbos Verslo akademijoje. Visą laiką dirbau su suaugusiais, nes Šveicarijoje žmonės, turintys užsienio šalies diplomą, neturi teisės dirbti švietimo sistemoje. Paskutinius dvylika metų dirbau verslo įmonėse, tarp jų ir JAV kompanijoje „Johnson & Johnson“.

Vaikams paaugus svarstėme galimybę grįžti į Daniją, bet vyras kaip tik tuo metu sukūrė verslą, sėkmingai gyvuojantį iki šiol. Tada pajutome, kad reikia čia įleisti šaknis. Ir štai gyvename šioje šalyje jau dvidešimt aštuonerius metus, o joje gimę du sūnūs tapo suaugusiais vyrais.

Kai nėra būtinybės rūpintis pragyvenimu, pradedi žiūrėti plačiau. Kai jau auginau vaikus, kartu su drauge kanadiete įkūrėme tarptautinį motinos ir vaiko klubą angliškai kalbančioms moterims, nes gyvenome kantone, kur buvo daug užsieniečių, o šeimai persikėlus į Ciuricho kantoną nusprendžiau, kad nebenoriu gyventi tarp emigrantų, metas mokytis vokiečių kalbos ir įsilieti į šveicarišką gyvenimą, o ir vaikams reikėjo labiau integruotis į šios šalies visuomenę. Kaip tik tuo metu įvyko mano ryškus posūkis į lietuvių bendruomenę, nes pamačiau, kad vaikams reikia ir lietuviškos terpės. Nors 1993–1996 m. trečiabangių lietuvių čia buvo dar labai nedaug.

Šveicarijos lietuvių bendruomenei vadovaujate nuo 2006 m., o jos valdyboje dirbate nuo 1999-ųjų. Ar per tą laiką keitėsi bendruomenė, jos nariai ir veiklos pobūdis?

Į ŠLB įsijungiau kiek paaugus vaikams, 1999 metais tapau šios bendruomenės valdybos nare. Aš aktyviai dalyvavau valdybos veikloje, buvau atsakinga už jaunas šeimas ir švietimą. Netrukus įkūrėme Ciuriche lietuvišką mokyklėlę, kurią lankė ir mano pačios vaikai, o 2001 metais – ir lietuviškos knygos klubą, tebegyvuojantį ir šiandien, jam vadovauju nuo pat įkūrimo. 2006-aisiais buvau išrinkta valdybos pirmininke ir ja esu iki šiol.



Šveicarijos lietuviai Montrė (Montreux) gieda tautišką giesmę. 2019 m. liepos 6 d. Šveicarijos LB archyvo nuotr.

1999-ieji buvo metai, kai antrabangiai perdavė vadovavimą trečiabangiams. Matyt, įtakos turėjo šveicariškas mentalitetas. Jie moka labai gracingai pereiti iš pirmos eilės į antrą, pasiruošę padėti ir patarti. Pirmininke tapo Janina Survilaitė-Vaitkevičius, kuri buvo tarsi tiltas tarp trečiabangių ir antrabangių, bet visa mūsų valdyba jau buvo trečiabangiai. Tuomet anksčiau bendruomenei vadovavęs pirmininkas dr. Vaclovas Dargužas, pristatęs veiklos ataskaitą, pasakė: mes išlaikėme bendruomenę nuo pokario laikų, padarėme, ką galėjome, o jūsų, trečiabangių, gretos vis gausėja, vaikai lanko lituanistines mokyklėles, jūsų visai kitoks gyvenimas, taigi atėjo jūsų eilė perimti bendruomenės vairą. Vienintelė iš senjorų liko finansininkė, neatsispyrusi mūsų maldavimui tęsti darbą. Mes juk buvome neseniai atvažiavę, nei tų pinigų turėjome, nei mokėjome juos skaičiuoti, o juo labiau tvarkyti bendruomenės lėšas. Iš Lietuvos tuo metu paramos negaudavome, o antrabangiai ne tik finansiškai rėmė bendruomenę, bet ir perdavė įpareigojimus padaryti tai, ko negalėjo padaryti jie patys, pirmiausia, pradėti kurti lietuviškas mokyklėles, nes mūsų vaikų čia jau buvo daugiau nei anksčiau per visą sovietmetį. O sovietmečiu Šveicarijoje gyveno tik apie pusšimtį lietuvių, bendruomenė buvo labai maža, bet stipri ir inteligentiška. Visi jos nariai

buvo kaip generolai: čia penki žmonės nuveikdavo daugiau nei kitur penkiasdešimt.

Kitas svarbus jų įpareigojimas buvo surasti Šveicarijoje lietuviškus pėdsakus, juos aprašyti, įamžinti, pritvirtinti memorialines lentas. Vykdydami šį įsipareigojimą, nuo 2007 metų trečiabangiai yra atidengę memorialines lentas Lietuvos šviesuoliams: Maironiui, profesoriui Juozui Eretui, signatarui prelatui Kazimierui Steponui Šauliui, tapytojui Antanui Samuoliui, filosofui Ramūnui Bytautui. O praėjusiais metais atidengėme paminklėlį prancūziškoje Šveicarijos dalyje, Iverdone (*Yverdon*), kur buvo 1945-1946 m. įsikūrusi lietuvių pabėgėlių stovykla. Taip išeinančios kartos vardu padėkojome Šveicarijai už prieglobstį. Su vyresniąja karta gyvenome labai draugiškai, perėmėme jų vertybes, nuostatas: mums buvo įteigta, kad bendruomenė yra kaip šeima. Kiekvieną gimusį vaiką turime priimti ir sutikti kaip dovaną – formuoti tėvų požiūrį, kad gimė dar vienas lietuvis, kurį turime įtraukti į bendruomenę nuo pat pradžių ir iki išlydėjimo. Naujosios bendruomenės, susikūrusios nepriklausomos Lietuvos laikais, neturi praeities, o mes ją turime ir tai mūsų atspirtis. Esame viena iš seniausių pasaulio lietuvių bendruomenių.

Dar vienas svarbus bendruomenės bruožas yra visapusiškumas: turi galvoti apie įvairių poreikių turinčius žmones – kaip šeimoj, yra jaunimo, vaikų, vyresnio amžiaus narių. Per karą buvo daug traumotų, vienišų žmonių, vėliau baigusių savo gyvenimą senelių namuose. Taigi mes buvome jų šeima, lankydavome su dovanomis per jubiliejus. Bendruomenei yra net tekę juos laidoti. Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga visiems savo senjorams suteikėme garbės nario vardą – jie iki amžiaus galo lieka bendruomenės garbės nariai, jiems nereikia mokėti nario mokesčio. Šiandien turime keturis senjorus. Kartais tenka vežti jiems gėlių jubiliejaus proga šimtą ir du šimtus kilometrų. Toks yra bendruomenės pirmininko darbas. Kai vienai mūsų senjorei sukako 90 metų, aplankiau ją per karantiną ir gavau dvidešimt minučių laiko pabendrauti, tarsi būčiau artimiausia šeimos narė. Taigi primininkas nėra žmogus, kurį kas nors išrinko rankos pakėlimu ir vėl perrinks per kitus rinkimus. Būti pirmininku reiškia priimti didelę atsakomybę už savo bendruomenę.

Gausesnėse bendruomenėse yra žmonių, atsakingų už lėšų telkimą, biudžeto sudarymą, už kultūrą, švietimą, o mažoje bendruomenėje valdyba yra kaip kompanijos galva: jai reikia pačiai ir pinigų susirasti, ir renginius suorganizuoti, ir pasirūpinti jubilietais, senjorais, vaikais ir mokyklomis. Mūsų bendruomenėje

paprastai būna 150–160 narių. Bendruomenės būna labai įvairios. Todėl dabar, vykstant diskusijoms apie Lietuvos diasporos politiką, sakome, kad reikia skirtingų priemonių skirtingoms bendruomenėms.



Joninės Šveicarijos lietuvių bendruomenėje. Šveicarijos LB archyvo nuotr.

Kokie svarbiausi bendruomenės uždaviniai šiuo metu?

Mūsų bendruomenės veikloje aiškiai išsiskiria trys kryptys. Pirmiausia, tapatybės išlaikymas ir mūsų tautiečių telkimas. Organizuojame Vasario 16-osios, Kovo 11-osios, Lietuvos valstybės dienos minėjimus, giedame tautišką giesmę – telkiame mūsų šalyje gyvenančius lietuvius, kad nenutautėtų ar bent sulėtintume šį procesą, kurį skatina integracija ir asimiliacija. Visi renginiai vyksta lietuvių kalba, net stengiamės, jei galime, nekviesti svečių, kad nereikėtų vertimo. Kita mums labai svarbi kryptis yra Lietuvos reprezentavimas Šveicarijoje. Šioje srityje glaudžiai bendradarbiavome su Lietuvos ambasada, konsulatu, garbės konsulais. Šie renginiai dažniausiai vyksta anglų kalba ar šalies kalba, priklausomai nuo to, kurioje Šveicarijos dalyje jie vyksta: vokiškai, prancūziškai ar itališkai. Šiuose

renginiuose mes dirbame, atstovaujame Lietuvai, rengiamės tautiniais rūbais ir atmosfera juose labai skiriasi nuo mūsų tautiečių susibūrimuose viešpataujančios nuotaikos. Trečia mūsų darbo kryptis yra pagalba Lietuvai ir bendradarbiavimas su Lietuvos nevyriausybinėmis institucijomis. Ir patys vykstame į Lietuvą, ir priimame atvykusius iš Lietuvos. Buvo atvažiuavę mokytojai, Lietuvai pagražinti draugija, daug menininkų ir literatų, teikiame labdarą Lietuvai. Beveik kiekvienais metais vyksta kalėdinės akcijos, skirtos Lietuvos vaikams, seneliams, neįgaliesiems. Kiekvienų metų programoje numatome veiklos visomis trimis kryptimis.



1945–1946 m. veikusios lietuvių pabėgėlių stovyklos „Židinys“ atminimui Šveicarijos lietuviai pasodino lietuvišką ąžuoliuką. 2020 m. Šveicarijos LB archyvo nuotr.

Labai didžiuojamės tuo, kad turime keturias lietuviškas mokyklėles. Jos yra nedidelės, bet įkurtos skirtingose vietose, kad tėvams nereikėtų vaikų toli vežti: mokyklėlės veikia Ciuriche, Bazelyje, Berne ir Ženevoje – visuose kalbiniuose regionuose, išskyrus itališką.

Kadaisė Šveicarijos lietuvius pradėjo telkti čia studijuojantis jaunimas. Ar

jis ir dabar aktyviai dalyvauja bendruomenės gyvenime? Kaip įtraukiate jaunuolius į lietuvišką veiklą?

Šveicarijoje yra dvi lietuvių jaunimo grupės. Vieną jų sudaro čia gimę jaunuoliai, kurie jau yra šveicarų visuomenės dalis, juos gana sunku įtraukti į bendruomenės gyvenimą. Kita dalis yra studentai, daugiausia atvykę per mainų programas. Juos irgi labiau domina Šveicarija, universitetiniai santykiai. Jiems nelengva įsilieti į bendruomenės renginius. Nors minint Baltijos kelio metines atėjo daug jaunimo, nes tokios šventės jiems yra artimesnės. Kai dar veikė Lietuvos ambasada, stengėmės sutelkti jaunus mokslininkus, bet užsidarius ambasadai, jie išsibarstė. Matyt, bendruomenė jiems neatrodė tokia tinkama organizacija, kad po jos skėčiu norėtų rinktis. Ankstesnėje valdyboje net viena jos narė buvo atsakinga už jaunimo įtraukimą į bendruomenės veiklą, dėta nemažai pastangų, bet jos nebuvo itin sėkmingos ir iki šiol neturime jaunimo sąjungos.

Jau ne vieną kadenciją vadovaujate Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros komisijai. Per tą laiką įvyko daugybė renginių Lietuvoje ir už jos ribų, pasaulio lietuvių kultūrinis gyvenimas tampa vis ryškiau matomas Lietuvoje. Kokie įgyvendinti projektai Jums atrodo reikšmingiausi, įsimintiniausi?

Kultūros komisijai vadovauju jau trečią kadenciją – nuo 2012 metų. Iš pat pradžių dar nebuvo taip aktyviai įsijungę į PLB, kaip skėtinės organizacijos, tiltų statymo veiklą, bet ir tuomet buvo labai svarbu žingsniuoti koja kojon su Lietuvos kultūriniu gyvenimu. Visų pirma, labai skatinome kraštų lietuvių bendruomenes minėti Lietuvos Respublikos Seimo paskelbtus metus. Taip pat mums ir Lietuvai buvo svarbu, kad ši tradicija aprėptų ir diasporos reiškinius ir asmenybes. Prašėme ir skatinome paminėti Dariaus ir Girėno skrydžio 80-metį, Maironio, K. Donelaičio, K. Bradūno metus.



Visi parodoje „Pasaulio Lietuva: kūrybos horizontai“ dalyvavę menininkai su Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite Vilniaus rotušėje 2018 m. liepos 1 d. Stasio Tatorio nuotr.

Paskutinėje kadencijoje, nuo 2018 metų, pradėjome didžiulius renginius kaip skėtinė organizacija. Minėdami Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį sukvietėm į Lietuvą menininkus: tapytojus, skulptorius. Rotušės aikštėje vyko didžiulis renginys „100 Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“, kurio metu Rotušės aikštėje 35 valstybės buvo įkūrusios savo paviljonus, vyko koncertas ir sceniniai pasirodymai. Nauja buvo tai, kad užsienio lietuviai įtraukė ir Lietuvos tautines mažumas – dalyvavo lenkų, latvių, totorių, žydų ir kitų tautų atlikėjai. Aš buvau atsakinga už parodą „Pasaulio Lietuva: kūrybos horizontai“, kuri veikė Vilniaus rotušėje liepos 1–11 d. Tai buvo antroji diasporos paroda. Pirmoji vyko Vilniuje 1988 metais ir buvo surengta kultūrinių institucijų. Joje dalyvavo 77 dailininkai iš 12 šalių. O antrosios parodos iniciatoriai buvome mes, partneriu pasirinkome Nacionalinį dailės muziejų ir atrinkome 53 menininkus iš 19 šalių, buvo atvežta per 140 kūrinių. Kultūros komisija jau buvo tarsi tiltas tarp užsienio lietuvių menininkų ir Lietuvos, siekėme parodyti Lietuvai, ką jie kuria savo šalyse. Labai daug parodos darbų liko Lietuvoje, menininkai juos dovanojo savo kraštams, rajonams, bibliotekoms. Be to, buvo surengtas susitikimas su Lietuvos dailininkų

sajungos atstovais, užsimezgė ryšiai. Vytauto Kasiulio dailės muziejus, kuris pagrindinį dėmesį telkia į diasporos menininkus, galėjo įvertinti parodoje pristatytų dailininkų darbus ir kryptis. Neseniai šiame muziejuje eksponuota Vaclovo Rato paroda gimė pamačius, kad australai turi tokių ekspozicijų, kurias norėtų padovanoti Lietuvai.

2019-aisiais, Pasaulio lietuvių metais, surengėme pirmąją lietuvių diasporos rašytojų suvažiavimą. Pamatėme, kiek daug yra kuriančių žmonių, ir ne tik tarp išvažiavusių nepriklausomos Lietuvos laikais. Dalis menininkų turi lietuviškas šaknis ir kuria jau ne lietuvių kalba. Ir Lietuva apie juos nežino. Suvažiavimas vyko gegužės 7-ąją, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, Lietuvių literatūros ir tautosakos institute vyko susitikimai, Rašytojų klube skaitymai, surengėme turistines keliones po Vilnių, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje vyko rašytojų knygų paroda, buvo išleistas almanachas „Egzodika“, kuriuo naudojasi net aukštųjų mokyklų dėstytojai, dėstantys diasporos literatūrą. Dabar antrajam suvažiavimui, įvyksiančiam 2022 metų birželio pabaigoje, rengiame „Egzodiką 2“. Patys rašytojai pageidavo, kad suvažiavimai nebūtų pernelyg dažni, nes būtina palikti bent dvejus trejus metus refleksijai ir naujai kūrybai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas tuoj pat įsteigė *Facebook* grupę, kur rašytojai užmezga ryšius, bendrauja, pristato savo kūrybą. Jau matome, kaip aktyviai jie registruojasi dalyvauti antrajame suvažiavime, ypač tie, kurie negalėjo atvykti į pirmąjį. Suvažiavimo dalyviams labai patiko renginio programa, todėl ir antrajame suvažiavime ji mažai skirsis: bus daugiau įvairovės, bet išliks du vakarai, skaitymai, priėmimas Lietuvių literatūros ir tautosakos institute, knygų paroda.



Pirmasis diasporos rašytojų suvažiavimas. 2019 m. Prie Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto. Asmeninio archyvo nuotr.

Pirmieji „sugrįžtantieji“ buvo muzikai, dalyvavę tokiuose išpūdinguose renginiuose, kaip tarptautinis festivalis „Sugrįžimai“. Mums nereikėjo kviesti jų į Lietuvą, jie patys mielai į ją sugrįžo, pakvietus organizatoriams Lietuvoje. Profesorė Mūza Rubackytė yra mūsų bendruomenės narė ir matome, kokius ji inicijuoja ir organizuoja Vilniaus fortepijono festivalius (šiais metais jau septintąjį).

2020 metais, dėl prasidėjusios pandemijos nebegalėdami gyvai bendrauti, pradėjome galvoti, ką pavyktų padaryti nuotoliniu būdu, ir kilo idėja sujungti knygų klubus. Patys turime knygų klubą Šveicarijoje, todėl ėmėme svarstyti, kaip susitikimus perkelti į virtualią erdvę. Tai klubus labai sustiprino. Žmonės karantino metu negalėjo eiti į teatrus, kitus renginius, pradėjo dar daugiau skaityti ir rašyti. Pamatėme, kiek daug kūrybos atsirado per tą laiką. Be mūsų dvilypės tapatybės, atsirado ir kita tema – mūsų gyvenimas atskirty, stalčiai tiesiog perpildyti. Todėl ir nutarėme kitais metais surengti Antrąjį pasaulio rašytojų suvažiavimą. O sujungdami knygų klubus glaudžiai bendradarbiaujame su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, kuris pakvietė mus dalyvauti kūrybiškiausios knygos rinkimuose, paaiškino, kokie vertinimo kriterijai. Įsijungė

dešimt klubų iš aštuonių pasaulio šalių.

Dar vienas naujas Kultūros komisijos sumanymas – nuo kitų metų pradėti lietuvių kultūros dienos renginius, persikelsiančius į vis kitą šalį. Šio projekto idėja primena lietuviškas mokyklėles jungiantį „Draugystės tiltą“. Pirmosios lietuvių kultūros dienos vyks Punske. Pasitelksime chorus, šokių kolektyvus iš įvairių Europos šalių, parengsime programą, kad parodytume: čia atvyko Lietuva. Vėliau šio renginio simbolis bus perduotas kitai šaliai.

Taigi nuo 2018 metų kryptingai jungiame kokią nors kultūrinę diasporos grupę su Lietuva. Ir tai yra pagrindinis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, kaip skėtinės organizacijos, Kultūros komisijos darbas.

Dar vienas iš Jūsų veiklos barų - dalyvavimas Seimo ir PLB komisijoje: esate šios komisijos pirmininko Jono Bružo pavaduotoja. Pastaruoju laiku komisija daugiausia dėmesio skiria Lietuvos diasporos politikos, pilietybės, internetinio balsavimo, sąlygų grįžti į Lietuvą sudarymo klausimams. Kokios dar temos yra ypač aktualios šiuo metu ir numatomos svarstyti ateinančiose posėdžių sesijose?

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisijai jau dvidešimt šešeri metai. Nuo 1995 metų veikė Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV lietuvių bendruomenės komisija, kuri vėliau buvo išplėsta ir tapo Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisija. Ši kadencija ypač svarbi todėl, kad atnaujinama Lietuvos diasporos politikos strategija „Globali Lietuva“. Pirmoji programa apėmė 2012–2019 metų laikotarpį, per pandemiją jis buvo pratęstas iki 2021 metų, o nauja strategija numatyta 2022–2030 metams. Ir mes jau įsijungiame į ją, nes galime palyginti su ankstesne ir turime nemažai patirties, galime teikti pasiūlymus, kurie ne visada lengvai priimami. Šiais metais svarstėme tokias temas, kaip pasirengimas referendumui, suprantamos ir aiškos formuluotės paruošimas, balsavimas internetu, tremtinių palikuonių sugrįžimas į Lietuvą, lietuvių kalinių grąžinimas ir teisinė pagalba jiems, ekonominės diplomatijos stiprinimas ir kt. Bet „Globalios Lietuvos“ strategija apima ir lituanistinio švietimo, tapatybės išlaikymo, investicijų pritraukimo ir kitus ekonomikos klausimus, skatinimą grįžti į Lietuvą, teigiamo Lietuvos įvaizdžio sklaidą. Visos šios temos yra esminės ir svarbios ir užsienio lietuviams, ir Lietuvai, jos ryšiui su diaspora. Abi pusės šiuos klausimus spręs savaip, bet ieškosim sąlyčio taškų ir koordinuosim savo veiksmus.

Nedaug šalių turi tokias aukščiausio lygio komisijas su savo diaspora, o mes labai didžiuojamės, kad turime net dvi: su Seimu ir su Vyriausybe. Vyriausybės įsteigta Diasporos reikalų koordinavimo komisija dar tik atnaujins savo darbą gruodžio mėnesį su XVIII Vyriausybe.

Darbą Seimo ir PLB komisijoje labai apsunkino pandemija. Anksčiau tekdavo atvykti du kartus per metus į komisijos posėdžius. Per pandemiją posėdžiai vyko virtualiai, keturių dienų sesiją suskirsčius į keturis susijungimus, t. y. kartą per mėnesį po 2,5 valandos (dėl dalyvių skirtingose laiko juostose). Pasiruošimas komisijos posėdžiams yra intensyvus ir reikalaujantis daug laiko. Pirmiausia, PLB atstovaujantys komisijos nariai susitinka virtualiai, atsakingas žmogus pristato temą, diskutuojame, priimame bendrą požiūrį. Tada į antrą susitikimą pakviečiame PLB valdybos narius ir komisijos narių pavaduotojus, vėl vyksta diskusijos ir priimama bendra pozicija, kad Seimui pateiktume ne atskirų asmenų požiūrį, o atstovautume pasaulio lietuviams. Mes labai norime padėti, bet kartais nusiviliame, jei, įdėjus tiek pastangų, mūsų pasiūlymai lengva ranka atmetami. Norėtusi, kad į juos būtų labiau įsiklausoma.

Gruodžio 10 d. bus svarstoma paskutinė šių metų tema – Lietuvos įvaizdis užsienyje.

Viena iš komisijos veiklos krypčių yra lietuvių bendruomenių ir Lietuvos ryšių stiprinimas. Koks vaidmuo šioje veikloje tenka kultūrai?

Pasaulio Lietuvių Bendruomenei tapatybės išlaikymas visada buvo pagrindinis tikslas – taip parašyta ir Lietuvių Chartoje. O nepriklausomybės atkūrimas buvo atsitiktinis tikslas. Jei greitai asimiliuosimės, nutautėsime ir prarasime lietuviškąją tapatybę, ryšį su Lietuva, nebegalėsime ir įsitraukti į Lietuvos gerovės kūrimą. Tautinė tapatybė apima keturias sritis – tai kalba, kultūra, tradicijos ir istorinė atmintis. Jei nedirbsime šiomis kryptimis, tautinės tapatybės neišlaikysime. Iš Lietuvos finansavimui gauti teikiamų paraiškų 99 proc. sudaro kultūrinių renginių paraiškos. Taigi nei mes patys, nei Lietuva negalime ignoruoti kultūros ar tautinės tapatybės išlaikymo poreikio. Kuo labiau įsitrauktų Kultūros ministerija, tuo būtų geriau. Švietimas ir kultūra yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veiklos prioritetas.

Daugybę metų aktyviai dirbate eidama įvairias visuomenines pareigas, inicijuodama ir organizuodama renginius, leidybinius projektus, labdaros

akcijas. Iš kur semiatės įkvėpimo ir energijos? Ar pandemija nesulėtino įprastinio gyvenimo tempo?

Įsijungęs į veiklą negali numesti pradėtų darbų, reikia juos tęsti. Ir nuolat atsiranda naujų. Mane labai stipriai motyvuoja nenuveiktų darbų sąrašas, kurį vadinu sąžinės priekaištų sąrašu. Jis veikia labiau nei atliktų darbų sąrašas. Neįrašyti kokio darbo į juodąjį sąrašą ir išvengti sąžinės priekaištų yra geriausia paskata veikti.

Prasidėjus pandemijai, pradėjau galvoti, kaip išnaudoti laiką namuose, kokia veikla galėtų sukurti pridėtinę vertę. Tam labai tiko rašymo ir leidybinė veikla. Taip buvo įgyvendinta idėja drauge su Lietuvos ateitininkais ir buvusiais kun. Jono Jūraičio mokiniais parengti atsiminimų knygą „Kunigas, mąstytojas, mokytojas. Jonas Jūraitis“. Sutelkėme 24 autorius iš Šveicarijos, Vokietijos, Italijos, Lietuvos ir Kanados. Taip pat teko talkininkauti išleidžiant buvusio Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininko dr. Petro Radvilos ir jo sūnaus dr. Petro Ramučio Radvilos atsiminimų knygelės „Iš mūsų gyvenimo“ vertimą į lietuvių kalbą. Taigi pandemija nesulėtino gyvenimo tempo, bet leido nukreipti dėmesį į tokias veiklas, kurioms, verdant aktyviam visuomeniniam gyvenimui, retai belikdavo laiko ir jėgų.

Dar norisi paminėti, kad prieš pandemiją PLB pradėjo rengti didžiulį leidinį „Pasaulio Lietuvių Bendruomenė per 30 nepriklausomos Lietuvos metų“. Leidybinėje grupėje esu atsakinga už III leidinio dalį, kurioje savo veiklą pristatys 51 krašto lietuvių bendruomenės. Tad pandemijos mėnesiai buvo gan intensyvūs bendraujant su kraštų LB pirmininkais ir atsakingais už tekstus autoriais. Didžiulis ir reikšmingas leidinys išeis kitą pavasarį.

Mano didelių darbų sąrašė dar numatyta parašyti atsiminimus apie nepriklausomos Lietuvos kariuomenės generolo Motiejaus Pečiulionio dukrą, dr. Joaną Pečiulionytę, su kuria labai gražiai čia bendravom paskutinius dešimt jos gyvenimo metų. Ji ir palaidota Šveicarijoje.

Dėkoju už išsamų pasakojimą.

Kalbino Audronė Jonikienė

Projektas „Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

www.pasauliolietuvis.lt

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

